Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2025. gada 1. augustā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regulas (EEK) Nr. 3821/85 un (ES) Nr. 165/2014 – Regulāras tahogrāfu inspekcijas pienākums – Atkāpe – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums un 51. panta 1. punkts – Labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips – Administratīvie sodi ar kriminālsoda raksturu – Kasācijas sūdzība – Jauns tiesību akts, kas stājies spēkā pēc kasācijas kārtībā pārsūdzēta sprieduma – Jēdziens "galīgs notiesājošs spriedums"

Lietā C-544/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa) iesniegusi ar 2023. gada 16. augusta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 28. augustā, tiesvedībā

T.T.,

BAJI Trans s.r.o.

pret

Národný inšpektorát práce,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], palātu priekšsēdētāji F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents), I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], S. Rodins [*S. Rodin*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], D. Gracijs [*D. Gratsias*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*], tiesneši J. Regans [*E. Regan*], J. Pasers [*J. Passer*], Z. Čehi [*Z. Csehi*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerāladvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretārs: I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 24. septembra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– T.T. un *BAJI Trans s.r.o.* vārdā – *M. Mandzák* un *M. Pohovej*, *advokáti*, kā arī *P. Rumanová*, *advokátka*,

– *Národný inšpektorát práce* vārdā – *M. Mitterpák, generálny riaditel*, un *L. Štofová, právnička*,

– Slovākijas valdības vārdā – *A. Lukáčik*, kā arī *E. V. Larišová* un *S. Ondrášiková*, pārstāvji,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *M. Cherubini*, *avvocato dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *P. J. O.Van Nuffel* un *A. Tokár*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2025. gada 4. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 49. panta 1. punkta pēdējo teikumu un 51. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp T.T. un *BAJI Trans s.r.o.*, no vienas puses, un *Národný inšpektorát práce* (Valsts darba inspekcija, Slovākija), no otras puses, saistībā ar administratīvo sodu, ko pēdējā minētā iestāde uzlikusi T.T.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Harta

3 Hartas 49. panta 1. punkts paredz:

"Nevienu nevar atzīt par vainīgu nodarījumā, kas ir darbība vai bezdarbība un ko tā izdarīšanas brīdī saskaņā ar attiecīgās valsts tiesībām vai starptautiskajām tiesībām neuzskata par noziedzīgu nodarījumu. Tāpat nevar piemērot bargāku sodu par to, kas bijis spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī. Ja pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas tiesību aktos ir paredzēts vieglāks sods, piemēro šo sodu."

4 Hartas 51. panta 1. punkts paredz:

"Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos."

Regula Nr. 3821/85

5 Padomes Regulas (EEK) Nr. 3821/85 (1985. gada 20. decembris) par reģistrācijas kontrolierīcēm, ko izmanto autotransportā (OV 1985, L 370, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regulu (EK) Nr. 561/2006 (OV 2006, L 102, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 3821/85"), 3. panta 1. un 2. punkts, kas bija piemērojams attiecīgā pārkāpuma pamatlietā izdarīšanas laikā, paredzēja:

"1. Reģistrācijas kontrolierīces uzstāda un izmanto dalībvalstīs reģistrētajos transportlīdzekļos, ko izmanto pasažieru vai kravu autopārvadājumiem, izņemot transportlīdzekļus, kas minēti Regulas (EK) Nr. 561/2006 3. pantā. [..]

2. Dalībvalstis var noteikt, ka šī regula neattiecas uz transportlīdzekļiem, kas minēti Regulas (EK) Nr. 561/2006 13. panta 1. un 3. punktā."

6 Šī regulas 19. panta 1. punkts, kas bija piemērojams šajā datumā, paredzēja:

"Dalībvalstis laikus, konsultējoties ar Komisiju, pieņem šīs regulas īstenošanai vajadzīgos normatīvos un administratīvos aktus.

Šādi pasākumi *inter alia* ietver ievērošanas pārbaužu organizāciju, procedūras un līdzekļus, kā arī sankcijas, ko nosaka pārkāpumu gadījumos."

7 Minētās regulas I pielikuma VI sadaļas 3. punkta "Periodiskās inspekcijas" a) apakšpunkts attiecīgā pārkāpuma pamatlietā dienā paredzēja:

"transportlīdzekļos uzstādīto ierīču periodiskās inspekcijas veic ne retāk kā reizi divos gados, un tās var izdarīt reizē ar transportlīdzekļu tehniskajām apskatēm.

[..]"

8 Regula Nr. 3821/85 no 2016. gada 2. marta tika atcelta ar 47. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 165/2014 (2014. gada 4. februāris) par tahogrāfiem autotransportā, ar kuru atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 3821/85 par reģistrācijas kontrolierīcēm, ko izmanto autotransportā, un groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 561/2006, ar ko paredz dažu sociālās jomas tiesību aktu saskaņošanu saistībā ar autotransportu (OV 2014, L 60, 1. lpp.).

Regula Nr. 165/2014

9 Regulas Nr. 165/2014 3. panta 1. un 2. punkts paredz:

"1. Tahogrāfus uzstāda un lieto tādos dalībvalstī reģistrētos transportlīdzekļos, kurus izmanto pasažieru vai kravu autopārvadājumiem un uz kuriem attiecas Regula (EK) Nr. 561/2006.

2. Dalībvalstis var noteikt, ka šī regula nav piemērojama transportlīdzekļiem, kas minēti Regulas (EK) Nr. 561/2006 13. panta 1. un 3. punktā."

10 Šīs regulas 23. panta 1. punkts paredz:

"Tahogrāfu inspekciju regulāri veic apstiprinātas darbnīcas. Regulāras inspekcijas veic vismaz reizi divos gados."

11 Minētās regulas 41. panta 1. punkts noteic:

"Dalībvalstis saskaņā ar valstu konstitucionālo tiesību sistēmām paredz noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to izpildi. Minētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas, preventīvas un nediskriminējošas un atbilst [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvā 2006/22/EK [(2006. gada 15. marts) par minimālajiem nosacījumiem Padomes Regulu (EEK) Nr. 3820/85 un Nr. 3821/85 īstenošanai saistībā ar sociālās jomas tiesību aktiem attiecībā uz darbībām autotransporta jomā un par Padomes Direktīvas 88/599/EEK atcelšanu (OV 2006, L 102, 35. lpp.)] noteiktajām pārkāpumu kategorijām."

12 Saskaņā ar šīs pašas regulas 48. panta otro daļu:

"Ievērojot 46. pantā noteiktos pārejas pasākumus, [šo regulu] piemēro no 2016. gada 2. marta. [..]"

Regula Nr. 561/2006

13 Regulas Nr. 561/2006 1. pants noteic:

"Šī regula paredz noteikumus par transportlīdzekļu vadīšanas laikposmiem, pārtraukumiem un atpūtas laikposmiem transportlīdzekļu vadītājiem, kas veic kravu un pasažieru autopārvadājumus, lai saskaņotu konkurences apstākļus starp iekšzemes pārvadājumu veidiem, jo īpaši autopārvadājumu nozarē, un lai uzlabotu darba apstākļus un satiksmes drošību. Šīs regulas noteikumu mērķis ir arī attīstīt uzlabotu uzraudzības un ieviešanas praksi dalībvalstīs un uzlabot darba praksi autopārvadājumu jomā."

14 Šīs regulas 3. pantā ir uzskaitītas transportlīdzekļu kategorijas, kas veic pārvadājumus, uz kuriem minētā regula neattiecas. Šajā sarakstā neietilpst transportlīdzekļi, kurus izmanto gatavo betona maisījumu piegādei.

15 Šīs pašas regulas 13. panta 1. punktā ir uzskaitītas to transportlīdzekļu kategorijas, kuri veic pārvadājumus un attiecībā uz kuriem, nodrošinot, ka netiek apdraudēti Regulas Nr. 561/2006 1. pantā izklāstītie mērķi, dalībvalstis var pieļaut izņēmumus attiecībā uz šīs regulas 5.–9. pantu.

16 Minētā 13. panta 1. punktā, kā tas bija piemērojams attiecīgā pārkāpuma pamatlietā dienā, nebija norādīti transportlīdzekļi, kurus izmanto gatavo betona maisījumu piegādei.

17 Minētā 13. panta 1. punkts tomēr tika grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/1054 (2020. gada 15. jūlijs), ar ko Regulu (EK) Nr. 561/2006 groza attiecībā uz minimālajām prasībām par maksimālajiem transportlīdzekļa ikdienas un iknedēļas vadīšanas laikiem, minimālajiem pārtraukumiem un ikdienas un iknedēļas atpūtas laikposmiem un ar ko Regulu (ES) Nr. 165/2014 groza attiecībā uz pozicionēšanu ar tahogrāfu palīdzību (OV 2020, L 249, 1. lpp.).

18 Šā grozījuma, kas piemērojams no 2020. gada 20. augusta, rezultātā iepriekš minētā 13. panta 1. punkta r) apakšpunktā kā viens no transportlīdzekļiem, attiecībā uz kuriem var piemērot atkāpes no Regulas Nr. 561/2006 5.–9. panta, ir minēti "transportlīdzekļi, kurus izmanto gatavo betona maisījumu piegādei".

Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95

19 Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV 1995, L 312, 1. lpp.) 1. pants paredz:

"1. Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzībai ar šo tiek pieņemti vispārīgi noteikumi par vienveida pārbaudēm un administratīviem pasākumiem un sodiem, kas saistīti ar Kopienas tiesību pārkāpumiem.

2. "Pārkāpums" nozīmē Kopienas tiesību normas pārkāpumu, ko rada kāda saimnieciskās darbības subjekta rīcība vai nolaidība, kas kaitē vai varētu kaitēt Kopienu budžetam vai to pārvaldītiem budžetiem: mazinot vai zaudējot ienākumus no Kopienu vārdā tieši izveidotajiem pašu resursiem vai veicot nepamatotus izdevumus."

20 Šīs regulas 2. panta 2. punkts paredz:

"Nav piemērojami administratīvi sodi, kas Kopienas tiesību aktos nav bijuši paredzēti pirms notikušā pārkāpuma. Ja Kopienas noteikumi, kas paredz administratīvus sodus, vēlāk ir grozīti, ar atpakaļejošu spēku piemēro saudzīgākos noteikumus."

Slovākijas tiesības

21 *Ústava Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitūcija) 50. panta 6. punkts paredz:

"Noziedzīga nodarījuma esība tiek izvērtēta un sods par šo nodarījumu tiek noteikts atbilstoši likumam, kas bija spēkā laikā, kad nodarījums tika izdarīts. Vēlāks likums ir jāpiemēro, ja tas ir labvēlīgāks likumpārkāpējam."

22 2007. gada 13. septembra *zákon č. 461/2007 Z. z. o používaní záznamového zariadenia v cestnej doprave* (Likums Nr. 461/2007 par reģistrācijas kontrolierīču lietošanu autotransportā) 2. pants paredz:

"1. Transporta uzņēmums, kas veic autobusu pārvadājumus vai kravu autopārvadājumus, nodrošina, lai katrā transportlīdzeklī, kas izmantots pasažieru vai kravu pārvadāšanai, būtu uzstādītas reģistrācijas kontrolierīces un, veicot pārvadājumus, tiktu izmantotas datu reģistrācijas diagrammas un [vadītāja] kartes, ja vien turpmāk nav noteikts citādi.

2. Šā panta 1. punktā paredzētais transporta uzņēmuma pienākums neattiecas uz transportlīdzekļiem, ko izmanto atsevišķā normā noteiktajiem pārvadājumiem [atsauce uz Regulas Nr. 561/2006 3. pantu un 13. panta 1. punktu]."

23 *Zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007*

Z. z. z 13. septembra 2007 (Likums Nr. 462/2007 par darba laika organizēšanu transporta jomā un ar ko groza un papildina Likumu Nr. 125/2006 par darba inspekciju, ar ko groza un papildina Likumu Nr. 82/2005 par nelegālo darbu un nelegālo nodarbinātību, kā arī ar ko groza un papildina dažus likumus, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2007. gada 13. septembra Likumu Nr. 309/2007) 38. panta 1. punkta a) apakšpunkta 1. punkts paredz:

"Autovadītājs, kas vada transportlīdzekli bez reģistrācijas kontrolierīces vai ar reģistrācijas kontrolierīci, kurai nav veikta derīga regulārā inspekcija, vai kas nepareizi izmanto reģistrācijas kontrolierīci, izdara pārkāpumu."

24 2015. gada 21. maija *zákon č. 162/2015 Správny súdny poriadok* (Likums Nr. 162/2015 par administratīvā procesa kodeksu; turpmāk tekstā – "APK") stājās spēkā 2016. gada 1. jūlijā.

25 APK 145. pants noteic:

"1) Paziņots spriedums ir galīgs, ja vien turpmāk nav noteikts citādi.

2) Administratīvās tiesas spriedums kļūst galīgs mēneša laikā no tā paziņošanas dienas vai ja šajā pašā termiņā par šo spriedumu iesniegta kasācijas sūdzība, ja lēmums attiecas uz:

[..]

c) administratīvo tiesvedību saistībā ar administratīvajiem sodiem;

[..]."

26 Šā kodeksa 438. panta 1. punkts noteic:

"Administratīvās tiesas galīgo lēmumu var apstrīdēt, iesniedzot kasācijas sūdzību [..]."

27 Saskaņā ar minētā kodeksa 440. panta 1. punktu:

"Kasācijas sūdzību var pamatot tikai ar to, ka administratīvā tiesa vai nu tiesvedībā, vai nu savā lēmumā ir pārkāpusi likumu tādējādi, ka:

a) tai nebija kompetences izskatīt lietu,

b) lietas dalībniekam nebija *locus standi*,

c) lietas dalībniekam nebija pilnīgas rīcībspējas rīkoties pašam administratīvajā tiesā un viņu nepārstāvēja likumiskais pārstāvis vai aizbildnis *ad litem*,

d) tajā pašā lietā jau ir pieņemts galīgais lēmums vai tajā pašā lietā jau ir uzsākta tiesvedība,

e) lietu izskatīja tiesnesis, kurš ir atstatīts no lietas izskatīšanas, vai administratīvā tiesa, kas iztiesā lietu neatbilstošā sastāvā,

f) procesuāla rakstura nepilnības ir liegušas lietas dalībniekam izmantot savas procesuālās tiesības tādā mērā, ka ir pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu,

g) administratīvā tiesa ir lēmusi, balstoties uz tiesību kļūdu,

h) administratīvā tiesa ir nolēmusi atkāpties no [Augstākās administratīvās tiesas] pastāvīgās judikatūras,

i) administratīvā tiesa nav ņēmusi vērā saistošo juridisko viedokli, kas pausts atceļošajā nolēmumā par kasācijas sūdzību,

j) pieteikums ir prettiesiski noraidīts."

28 Tā paša kodeksa 454. pants paredz:

"Izskatot lietu, kasācijas instances [tiesa] balstās uz stāvokli, kāds bija brīdī, kad administratīvā tiesa pasludināja vai pieņēma apstrīdēto lēmumu."

29 APK 462. pants paredz:

"1) Ja kasācijas tiesa, izvērtējusi lietu, konstatē, ka kasācijas sūdzība ir pamatota, tā nolemj atcelt apstrīdēto nolēmumu un atkarībā no tā rakstura nodod lietu atpakaļ administratīvajai tiesai izskatīšanai vai tiesvedības izbeigšanai vai attiecīgā gadījumā nodod lietu izskatīšanai kompetentajai iestādei.

2) Ja kasācijas tiesa secina, ka apstrīdētais administratīvās iestādes lēmums vai apstrīdētais administratīvās iestādes pasākums neatbilst likumam un administratīvā tiesa ir noraidījusi pieteikumu, tā var grozīt administratīvās tiesas nolēmumu, atceļot apstrīdēto administratīvās iestādes lēmumu vai apstrīdēto administratīvās iestādes pasākumu un nodot tai atpakaļ lietu izskatīšanai.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

30 Ar 2016. gada 8. decembra administratīvu lēmumu T.T. tika atzīts par vainīgu Likuma Nr. 462/2007 38. panta 1. punkta a) apakšpunkta 1. punktā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā, proti, par to, ka viņš 2015. gada 4. novembrī pārvadāja betonu ar *BAJI Trans* piederošu transportlīdzekli, kura tahogrāfam nebija veikta derīga regulārā inspekcija. Par to T.T. tika uzlikts naudas sods 200 EUR.

31 Ar 2017. gada 3. aprīļa lēmumu Valsts darba inspekcija noraidīja T.T. sūdzību augstākstāvošai instancei par 2016. gada 8. decembra lēmumu.

32 T.T. un *BAJI Trans* iesniedza pieteikumu par šiem administratīvajiem lēmumiem *Krajský súd v Bratislave* (Apgabaltiesa Bratislavā, Slovākija).

33 Ar 2019. gada 27. marta nolēmumu *Krajský súd v Bratislave* (Apgabaltiesa Bratislavā) noraidīja *BAJI Trans* pieteikumu kā nepieņemamu un T.T. pieteikumu kā nepamatotu. Šī tiesa it īpaši uzskatīja, ka pienākums izmantot tahogrāfu kravu pārvadājuma transportlīdzekļos ir paredzēts Regulas Nr. 3821/85 3. pantā, kā arī Likuma Nr. 461/2007 2. panta 1. punktā, neskarot Regulas Nr. 561/2006 3. un 13. panta paredzētās atkāpes. Šīs atkāpes tomēr neietver betona pārvadāšanai paredzētos transportlīdzekļus.

34 2019. gada 15. jūlijā T.T. un *BAJI Trans* iesniedza kasācijas sūdzību par šo spriedumu *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa).

35 2020. gada 24. augustā šīs puses iesniedza procesuālo rakstu, kurā tās norādīja, ka Regula Nr. 561/2006 ir grozīta ar Regulu 2020/1054. Šā grozījuma, kas veikts pēc to kasācijas sūdzības iesniegšanas, rezultātā fakti, kas notikuši 2015. gada 4. novembrī, vairs neesot prettiesiski. Attiecīgi šāds grozījums esot jāņem vērā atbilstoši Slovākijas Republikas Konstitūcijas 50. panta 6. punktam.

36 2021. gada 1. augustā *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, uzsāka izvērtēt visas lietas, kuras *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) Administratīvo lietu palāta bija izskatījusi līdz 2021. gada 31. jūlijam, tostarp T.T. un *BAJI Trans* kasācijas sūdzību.

37 Pirmām kārtām, iesniedzējtiesa norāda, ka *lex mitior* princips ir nostiprināts Hartas 49. pantā, vienlaikus uzsverot, ka šis pants var tikt piemērots vienīgi tad, kad pamatlieta skar situāciju, kurā dalībvalsts īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

38 Tā kā attiecīgie likumi pamatlietā tika pieņemti, lai īstenotu Regulas Nr. 3821/85 un Nr. 165/2014, tostarp no šīm regulām izrietošu pienākumu izveidot sodu sistēmu, iesniedzējtiesa sliecas uzskatīt, ka, pirmkārt, Valsts darba inspekcija, kad tā lēma par T.T. vainu un uzlika viņam sodu, ir īstenojusi Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē un, otrkārt, ka pati iesniedzējtiesa arī īstenos šīs tiesības, kad tā lems par tās izskatīšanā esošo kasācijas sūdzību. Tomēr šī tiesa vēlas, lai Tiesa apstiprina šādu interpretāciju.

39 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa uzskata: lai izpildītu prasības, ko nosaka Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. pants, gan administratīvajām iestādēm, kurām jāuzliek krimināls odi indivīdiem, gan tiesām, kurām ir neierobežota kompetence izskatīt pieteikumus par šiem administratīvajiem lēmumiem, ir jāpiemēro labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips. Šī tiesa sliecas uzskatīt, ka tāda pati argumentācija attiecas uz Hartas 49. panta 1. punktu. Tomēr tā vēlas pārliecināties, ka šī tiesību norma piemērojama gan procesā, kura iznākumā tiek noteikts administratīvais sods, gan tiesvedībā, kurā tiek kontrolēts šā soda tiesiskums.

40 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tai kā kasācijas instances tiesai jāņem vērā labvēlīgāks krimināllikums, kas pieņemts pēc tāda tiesas nolēmuma pasludināšanas, kurš atbilstoši valsts tiesību aktiem uzskatāms par galīgu un par kuru *BAJI Trans* un T.T. iesnieguši kasācijas sūdzības.

41 Šajā ziņā šī tiesa norāda – Tiesa jau ir nospriedusi, ka labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips piemērojams krimināl procesiem, gaidot galīgo nolēmumu, bet tā nekad nav spriedusi par veidu, kādā jānovērtē šāda nolēmuma galīgais raksturs.

42 Minētā tiesa uzskata, ka pat tad, ja šajā ziņā nav prasību, jāņem vērā soda noteikšanas pamatprincipi, tostarp labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips.

43 Tomēr šī pati tiesa uzsver, pirmkārt, ka atbilstoši Slovākijas tiesību aktiem kasācijas sūdzība tiek uzskatīta par ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekli tieši tāpēc, ka tā ir vērsta pret galīga spēka tiesas nolēmumu, un, otrkārt, tai ir saistoša tiesiskā situācija, kas eksistējusi šā nolēmuma pasludināšanas dienā.

44 Ņemot to vērā, tā arī norāda, ka Slovākijas tiesībās paredzētie kasācijas sūdzības motīvi ir formulēti plaši un principā aptver visus tiesību un procesuālos pārkāpumus. Turklāt prasītājam kasācijas tiesvedībā principā esot tiesības sagaidīt, ka kasācijas sūdzība tiks izskatīta un ka tiesvedība saistībā ar kasācijas sūdzību regulāri un tieši notiek pēc tiesvedības zemākas instances administratīvajā tiesā.

45 Šādos apstākļos *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Hartas] 51. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts piemēro Savienības tiesības, ja tā saskaņā ar valsts tiesībām piemēro administratīvu sodu par pienākuma pārkāpumu gadījumā, ja šis pienākums izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstīm ir pienākums piemērot sodu par šā pienākuma pārkāpumu, kā tas noteikts Regulas Nr. 3821/85 19. panta 1. punktā un Regulas Nr. 165/2014 41. panta 1. punktā?

2) [Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša], vai [Hartas] 49. panta 1. punkts un tajā noteiktais *lex posterior mitius* princips jāinterpretē tādējādi, ka tas piemērojams arī attiecībā uz sodu piemērošanu par administratīviem pārkāpumiem gadījumā, kad vainu un sodu vispirms nosaka nevis tiesu iestāde, bet administratīvā iestāde, un ka šis princips pēc tam piemērojams arī administratīvās iestādes lēmuma pārbaudei administratīvajā tiesā?

3) [Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša], vai [Hartas] 49. pants un tajā paredzētais *lex posterior mitius* princips jāinterpretē tādējādi, ka tas piemērojams valsts administratīvajā procesā vai tiesvedībā tiesā neatkarīgi no to stadijas?

4) [Ja atbilde uz trešo jautājumu ir noliedzoša], pēc kādiem kritērijiem tiek noteikta šī stadija? Konkrētāk, vai [Hartas] 49. pants un tajā paredzētais *lex posterior mitius* princips jāinterpretē tādējādi, ka tas piemērojams administratīvajā tiesvedībā par tādu tiesiskās aizsardzības līdzekli kā kasācijas sūdzība un tādējādi tiesai, proti, *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* [(Slovākijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa)], kura izskata šo kasācijas sūdzību kā otrā un galīgā instance, ir jāņem vērā tiesību normu izmaiņas par labu tāda administratīvā pārkāpuma izdarītājam, par kuru process tika ierosināts administratīvajā iestādē, nevis tiesā, un ja šīs izmaiņas tikušas veiktas tikai pēc tam, kad ir pieņemts [pēdējās instances tiesas] pārbaudāmais zemākās administratīvās tiesas lēmums, kurš ir kļuvis galīgs?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

46 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Hartas 51. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts īsteno Savienības tiesības šīs tiesību normas izpratnē, kad tā atbilstoši Regulas Nr. 3821/85 19. panta 1. punktam un Regulas Nr. 165/2014 41. panta 1. punktam uzliek administratīvo sodu transportlīdzekļa vadītājam par to, ka tas pārkāpis pienākumus, ko nosaka šīs regulas.

47 Vispirms Slovākijas valdība norāda, ka atbilde uz šo jautājumu ir tik acīmredzama, ka neesot nepieciešams uz to sniegt atbildi. Tā kā šis apsvērums uzskatāms par tādu, ar kuru tiek apstrīdēta minētā jautājuma pieņemamība, pietiek ar atgādinājumu – pat ja atbilde uz prejudiciālo jautājumu nerada nekādas saprātīgas šaubas, tomēr šis jautājums šā iemesla dēļ nekļūst par nepieņemamu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 1. decembris, *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 65. punkts, un 2023. gada 11. maijs, *MOMTRADE RUSE*, C-620/21, EU:C:2023:395, 38. punkts).

48 Ņemot vērā šo precizējumu, no Hartas 51. panta 1. punkta izriet, ka tās normas attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, kad tās īsteno Savienības tiesības.

49 Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības tādējādi ir piemērojamas visās ar Savienības tiesībām regulētajās situācijās, taču ne ārpus šādām situācijām (spriedums, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19. punkts).

50 Turklāt no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka dalībvalsts īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē tad, kad tā izpilda šajā Savienības tiesību aktā noteikto pienākumu paredzēt sodus par šajā tiesību aktā paredzētajiem pārkāpumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 27. punkts, un 2023. gada 19. oktobris, G. ST. T. (Soda samērīgums pārkāpuma gadījumā), C-655/21, EU:C:2023:791, 43. punkts).

51 Izskatāmajā lietā pirms Regulas 2020/1054 stāšanās spēkā gan Regula Nr. 3821/85, kas piemērojama T.T. izdarītā pārkāpuma dienā, gan Regula Nr. 165/2014 bez atkāpes iespējām noteica gan to, ka tādos transportlīdzekļos kā pamatlietā aplūkotais ir jābūt tahogrāfam, gan tahogrāfa regulāru inspekciju. Tāpat no Regulas Nr. 3821/85 19. panta 1. punkta un Regulas Nr. 165/2014 41. panta 1. punkta izriet, ka tajās dalībvalstīm ir noteikts pienākums uzlikt sodus par to noteikumu pārkāpumiem.

52 No tā izriet, ka, pieņemdamas Likuma Nr. 462/2007 38. panta 1. punkta a) apakšpunkta 1. punktu un uzlikdamas T.T. administratīvo sodu par gatavo betona maisījumu piegādei izmantotā transportlīdzekļa vadīšanu 2015. gada 4. novembrī, neievērojot pienākumu veikt regulāru tahogrāfa, ar kuru jābūt aprīkotam šim transportlīdzeklim, inspekciju, Slovākijas iestādes ir īstenojušas Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

53 Šādi pamatlieta konkrētāk skar iespēju uzlikt T.T. sodu par šāda pārkāpuma izdarīšanu pirms Regulas 2020/1054 stāšanās spēkā, lai gan, balstoties uz šo regulu kopsakarā ar Likuma Nr. 461/2007 2. panta 2. punktu, gatavo betona maisījumu piegādei izmantotajiem transportlīdzekļiem atbilstoši Slovākijas tiesību aktiem šobrīd nav jābūt aprīkotiem ar tahogrāfu.

54 Attiecīgi, pirms tiek sniegta pilnīga atbilde uz iesniedzējtiesas jautājumu, vēl jānorāda, ka, veicot šo grozījumu attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā, Slovākijas likumdevējs arī ir īstenojis Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

55 Proti, likumdevējs šādi ir izmantojis tam Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktā paredzēto iespēju noteikt, ka transportlīdzekļiem, kuri minēti Regulas Nr. 561/2006, kas papildināta ar Regulu 2020/1054, 13. panta 1. punktā, nav piemērojams pienākums būt aprīkotiem ar tahogrāfu.

56 Saskaņā ar Tiesas patstāvīgo judikatūru tad, kad dalībvalsts veic pasākumus, izmantojot rīcības vai novērtējuma brīvību, kas ir ar Savienības tiesību aktu izveidotā regulējuma neatņemama sastāvdaļa, ir uzskatāms, ka tā īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 13. jūnijs, *Florescu* u.c., C-258/14, EU:C:2017:448, 48. punkts, kā arī spriedumu, 2024. gada 29. jūlijs, *protectus*, C-185/23, EU:C:2024:657, 59. punkts).

57 Tādēļ strīds pamatlietā attiecas uz valsts tiesisko regulējumu, ar kuru tiek īstenotas Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, tādējādi šajā strīdā jāievēro prasības, kas izriet no Hartā nostiprinātajām pamattiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, *Real Madrid Club de Fútbol*, C-633/22, EU:C:2024:843, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Hartas 51. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts īsteno Savienības tiesības šīs tiesību normas izpratnē, kad tā, pirmkārt, atbilstoši Regulas Nr. 3821/85 19. panta 1. punktam un Regulas Nr. 165/2014 41. panta 1. punktam uzliek administratīvo sodu transportlīdzekļa vadītājam par to, ka tas pārkāpis pienākumus, ko nosaka šīs regulas, un, otrkārt, kad tā pēc tam izmanto Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktā tai atzīto iespēju noteikt, ka no šādu pienākumu ievērošanas ir atbrīvoti atsevišķi kravu pārvadājuma transportlīdzekļi.

Par otro jautājumu

59 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka tas piemērojams attiecībā uz administratīvo sodu, kas uzlikts, balstoties uz tiesību normu, kas pēc šā soda uzlikšanas tikusi grozīta tā, ka kļuvusi labvēlīgāka sodītajai personai.

60 Vispirms jāuzsver, ka Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums paredz – ja pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas tiesību aktos ir paredzēts vieglāks sods, piemēro šo sodu.

61 Tādējādi šajā tiesību normā nostiprināts labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka piemērošanas princips, kas arī ir garantēts ECPAK 7. pantā (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2009. gada 17. septembris, *Scoppola* pret Itāliju (Nr. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, 109. punkts).

Par Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas jomu

62 No Paskaidrojumiem attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.) saistībā ar tās 49. pantu izriet, ka šī tiesību norma attiecas uz krimināltiesību jomu.

63 Kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 52. punktā, no Tiesas patstāvīgās judikatūras izriet, ka soda krimināltiesiskā rakstura vērtējumā, tostarp Hartas 49. panta piemērošanas mērķiem, nozīme ir trim kritērijiem. Pirmais ir pārkāpuma juridiskā kvalifikācija valsts tiesībās, otrais ir pats pārkāpuma raksturs, un trešais ir soda, ko attiecīgajai personai varētu piespriest, bardzības pakāpe (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 5. jūnijs, *Bonda*, C-489/10, EU:C:2012:319, 37. punkts, un 2023. gada 4. maijs, *Agenția Națională de Integritate*, C-40/21, EU:C:2023:367, 34. punkts).

64 Lai gan iesniedzējtiesai šo kritēriju gaismā jāvērtē, vai T.T. uzliktajam sodam ir krimināls raksturs Hartas 49. panta 1. punkta izpratnē, Tiesai, lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tomēr jāsniedz precizējumi, lai palīdzētu šai tiesai veikt tās vērtējumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 4. maijs, *Agenția Națională de Integritate*, C-40/21, EU:C:2023:367, 36. punkts).

65 Šajā ziņā vispirms attiecībā uz pirmo kritēriju par pārkāpuma juridisko kvalifikāciju valsts tiesībās no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka attiecīgais pārkāpums pamatlietā ir uzskatāms par Slovākijas tiesību aktos paredzētu administratīvo pārkāpumu.

66 Tomēr Hartas 49. panta piemērošanas joma attiecas pat uz tādiem nodarījumiem, kuri valsts tiesībās nav kvalificēti kā "noziedzīgi", uz kriminālvajāšanu un sodiem, kas uzskatāmi par kriminālsodiem, balstoties uz pārējiem diviem šā sprieduma 63. punktā paredzētajiem kritērijiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 22. jūnijs, Latvijas Republikas Saeima (Pārkāpumu uzskaites punkti), C-439/19, EU:C:2021:504, 88. punkts, un 2023. gada 14. septembris, *Vinal*, C-820/21, EU:C:2023:667, 49. punkts).

67 Pēc tam attiecībā uz otro kritēriju saistībā ar pašu pārkāpuma raksturu ir jāpārbauda, vai attiecīgajam sodam tostarp ir represīvs mērķis, kas raksturīgs krimināltiesiska rakstura sodam Hartas 49. panta izpratnē, un tas vien, ka šim sodam ir arī preventīvs mērķis, tam neatņem kriminālsoda kvalifikāciju. Proti, kriminālsodi pašā to būtībā ir vērsti gan uz prettiesisku darbību sodīšanu, gan to novēršanu. Turpretī pasākumam, ar kuru tiek vienīgi novērsts attiecīgā pārkāpuma dēļ radītais kaitējums, nepiemīt krimināltiesisks raksturs (spriedumi, 2021. gada 22. jūnijs, Latvijas Republikas Saeima (Pārkāpumu uzskaites punkti), C-439/19, EU:C:2021:504, 89. punkts, un 2023. gada 14. septembris, *Vinal*, C-820/21, EU:C:2023:667, 50. punkts).

68 Izskatāmajā lietā administratīvie sodi, kas piemērojami par pienākumu aprīkot atsevišķus transportlīdzekļu veidus ar tahogrāfu un veikt tā regulāru inspekciju pārkāpumu, šķiet, ir vērsti gan uz atturēšanu no šiem pārkāpumiem, gan sodīšanu par tiem, un to mērķis nav atlīdzināt ar šiem pārkāpumiem nodarīto kaitējumu.

69 Turklāt Tiesa jau ir uzskatījusi – tas, ka attiecīgais pasākums nav vērsts uz sabiedrību kopumā, bet uz atsevišķiem adresātiem, kuriem, veicot Savienības tiesībās konkrēti regulētu darbību, ir jāizpilda šajās tiesībās paredzētie noteikumi, var liecināt par to, ka šim pasākumam nav represīva mērķa, un tādējādi palīdzēt konstatēt, ka minētajam pasākumam nav krimināltiesiska rakstura, ja šis pasākums vienīgi liedz tā adresātam zināmas konkrētas priekšrocības, kas tam tikušas atzītas minētajās tiesībās, pamatojoties uz to, ka kompetentā administratīvā iestāde ir uzskatījusi, ka vairs nav izpildīti minēto priekšrocību piešķiršanas noteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 14. septembris, *Vinal*, C-820/21, EU:C:2023:667, 53. punkts un tajā minētā judikatūra). Taču sodam pamatlietā acīmredzami nav tāda mērķa.

70 Visbeidzot attiecībā uz trešo kritēriju saistībā ar piemērotā soda bardzības pakāpi jākonstatē, ka tas jāvērtē atkarībā no attiecīgajās tiesību normās paredzētā maksimālā soda (spriedums, 2023. gada 14. septembris, *Vinal*, C-820/21, EU:C:2023:667, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

71 Izskatāmajā lietā tiesas sēdes laikā tika uzsvērts, ka tāds pārkāpums, kādu izdarījis T.T., ir sodāms ar administratīvo sodu, kura maksimālais apmērs ir 1699 EUR. Turklāt, kā Slovākijas valdība uzsvēra šajā tiesas sēdē, šis sods, šķiet, var tikt papildināts ar [transportlīdzekļa] vadīšanas tiesību

atņemšanu uz diviem gadiem. Iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai tādi sodi, aplūkoti kopumā, varētu liecināt par pietiekamu bardzību, lai tos būtu iespējams kvalificēt kā represīvus un attiecīgi kā krimināls odus.

72 Tāpat ir jāņem vērā apstāklis, ka tāda tahogrāfa izmantošana, kuru nav pārbaudījusi sertificēta darbnīca, ir ļoti smags pārkāpums saskaņā ar Direktīvas 2006/22, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 15. jūlija Direktīvu (ES) 2020/1057 (OV 2020, L 249, 49. lpp.), III pielikuma H.1. punktu. Proti, Regulas Nr. 165/2014 41. panta 1. punkts noteic, ka dalībvalstīm jāparedz ne vien efektīvi, samērīgi, preventīvi un nediskriminējoši sodi, bet arī tādi, kas atbilst Direktīvā 2006/22 noteiktajām pārkāpumu kategorijām.

73 Ja šī tiesa, izvērtējusi visus vērā ņemamos apstākļus, tomēr uzskatītu, ka šis sods nav krimināls ods un ka attiecīgi Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums neattiecas uz pamatlietu, izskatāmajā lietā neviena Savienības tiesību norma neparedz, ka jāievēro *lex mitior* princips.

74 Konkrēti, iesniedzējtiesa nevarēs balstīties uz vispārējo Savienības tiesību principu, kas nodrošina vieglāka soda piemērošanu ar atpakaļejošu spēku.

75 Pirmkārt, Tiesa jau pirms Hartas stāšanās spēkā ir atzinusi šāda principa esību, pamatojoties uz dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām (skat. spriedumu, 2005. gada 3. maijs, *Berlusconi* u.c., C-387/02, C-391/02 un C-403/02, EU:C:2005:270, 68. un 69. punkts). Tomēr, kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumu 67. punktā, nepastāv kopīga konstitucionāla tradīcija, kas var pamatot *lex mitior* principa paplašināšanu attiecībā uz sodiem, kuri nav krimināls odi.

76 Šādu secinājumu apstiprina Hartas autoru izvēle ierobežot tās 49. panta 1. punkta pēdējā teikumā garantētā labvēlīgāka krimināllikuma principa piemērošanas jomu tikai attiecībā uz krimināltiesību jomā ietilpstošiem pasākumiem, kā arī fakts, ka ECPAK 7. panta piemērošanas joma arī ir ierobežoti attiecināma vienīgi uz šiem pasākumiem.

77 Otrkārt, apstāklis, ka vieglāka soda piemērošanas ar atpakaļejošu spēku vispārējā principa tvērums ir ierobežots ar krimināltiesību jomu, neļauj apšaubīt Regulas Nr. 2988/95 2. panta 2. punkta otro teikumu, saskaņā ar kuru kompetentajām iestādēm attiecībā uz darbību, kas izpaužas kā pārkāpums, kurš var kaitēt Savienības finanšu interesēm šīs regulas 1. panta 1. punkta izpratnē, ar atpakaļejošu spēku jāpiemēro vēlāki grozījumi, kas veikti ar tiesību normām, kuras ietvertas Savienības nozaru tiesiskajā regulējumā un kuras nosaka mazāk bargus administratīvos sodus.

78 Protams, šīs tiesību normas paredz tādu Savienības tiesību normu piemērošanu ar atpakaļejošu spēku, kas mīkstina administratīvo sodu bardzību, taču to piemērošanas joma nav ierobežota vienīgi attiecībā uz krimināls odiem.

79 Ņemot to vērā, kā ģenerāladvokāts uzsvēris secinājumu 70. punktā, apstāklis, ka Savienības likumdevējs Regulas Nr. 2988/95 2. panta 2. punktā uzskatījis par nepieciešamu paplašināt vispārējā Savienības tiesību principa par vieglāka soda piemērošanu ar atpakaļejošu spēku attiecināšanu uz visiem administratīvajiem sodiem par pārkāpumiem, kas var kaitēt Savienības finanšu interesēm šīs regulas 1. panta izpratnē, neatkarīgi no tā, vai tiem ir vai nav krimināltiesisks raksturs, liecina tieši par to, ka šis princips nav domāts, lai tiktu piemērots attiecībā uz sodiem, kuriem nav šāda rakstura.

Par Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas nosacījumiem

80 Saskaņā ar Hartas 49. panta 1. punkta pēdējo teikumu noteiktais pienākums piemērot likumu, kas ir vēlāks par pārkāpuma izdarīšanu, ir pakļauts nosacījumam, ka šis likums "[paredz] vieglāku sodu".

81 Tātad šīs tiesību normas piemērošana paredz tiesiskā regulējuma pēctecību laikā un ir balstīta uz konstatējumu, ka šī pēctecība attiecīgajā tiesību sistēmā atspoguļo pārkāpuma izdarītājam labvēlīgu nostājas maiņu vai nu attiecībā uz to faktu kriminmāltiesisko kvalifikāciju, kuri var veidot pārkāpumu, vai arī attiecībā uz šādam pārkāpumam piemērojamo sodu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 24. jūlijs, *Lin*, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 107. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa jau ir nospriedusi, ka ECPAK 7. pants negarantē pārkāpuma izdarītājam labvēlīga grozījuma tiesiskajā regulējumā piemērošanu ar atpakaļejošu spēku tad, kad šis grozījums ir skaidrojams vienīgi ar faktisko apstākļu izmaiņām kopš šā pārkāpuma izdarīšanas un tam attiecīgi nav nozīmes pārkāpuma kā tāda izvērtēšanā (ECT spriedums, 2022. gada 18. oktobris, *Morck Jensen* pret Dāniju, CE:ECHR:2022:1018JUD006078519, 52. punkts).

83 Izskatāmajā lietā, kā uzsvērts šā sprieduma 52. punktā, T.T. ir sodīts par to, ka 2015. gada 4. novembrī vadīja gatavā betona maisījuma pārvadāšanai izmantojamu transportlīdzekli, kura tahogrāfam nebija veikta derīga regulārā inspekcija.

84 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka Regulas Nr. 3821/85 – pirms tā tika atcelta ar Regulu Nr. 165/2014 – 3. panta 2. punkts, kas piemērojams attiecīgā pārkāpuma pamatlietā izdarīšanas brīdī, atļāva dalībvalstīm nepiemērot šo regulu attiecībā uz Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. un 3. punktā paredzētajiem transportlīdzekļiem. Tādu pašu dalībvalstīm atzītu iespēju joprojām noteic Regulas Nr. 165/2014, kas piemērojama no 2016. gada 2. marta, 3. panta 2. punkts.

85 Otrkārt, ar Regulu 2020/1054 to transportlīdzekļu kategorija, kas minēta Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punktā, proti, attiecībā uz kuriem dalībvalstis var piemērot atkāpes, ir papildināta ar transportlīdzekļu kategoriju, ko izmanto gatava betona maisījuma pārvadāšanai; šis grozījums piemērojams no 2020. gada 20. augusta.

86 Kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 78. punktā, papildinot ar šiem transportlīdzekļiem tos, kas jau minēti Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punktā, Regula 2020/1054 liecina par Savienības likumdevēja nostājas maiņu attiecībā uz nepieciešamību noteikt tahogrāfa uzstādīšanu minētajos transportlīdzekļos, kuru maršruti principā aptver salīdzinoši īsus attālumus.

87 Šāds grozījums tādējādi atšķiras no gadījumiem, saistībā ar kuriem Tiesai ir bijusi iespēja būtībā uzskatīt, ka grozījumu piemērojamajā regulējumā, lai gan tas ir labvēlīgs personai, attiecībā uz kuru notiek kriminālvajāšana, vai notiesātajai personai, nevar attiecināt uz *lex mitior* principa piemērošanas jomu tāpēc, ka šāds grozījums nevarēja mainīt pārkāpumu veidojošos elementus, bet, ņemot vērā šo pārkāpumu, bija vienkārša faktisko apstākļu izmaiņa vai bija pamatots vienīgi ar jaunu ekonomisko vai tehnisko novērtējumu, kuru veicis Savienības likumdevējs un ar kuru netika apšaubīts sodītās personas agrāko darbību prettiesiskums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 6. oktobris, *Paoletti* u.c., C-218/15, EU:C:2016:748, 32.–36. punkts, kā arī 2018. gada 7. augusts, *Clergeau* u.c., C-115/17, EU:C:2018:651, 34.–40. punkts).

88 No tā izriet, ka pēc T.T. izdarītā pārkāpuma Savienības tiesību normas attiecībā uz pienākumu aprīkot atsevišķus transportlīdzekļus ar tahogrāfu un nodrošināt tā regulāru inspekciju tika grozītas un šie grozījumi varēja būt viņam labvēlīgi, ja Slovākijas iestādes atbilstoši Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktam nolemtu atbrīvot šo transportlīdzekļu veidu no pienākuma būt aprīkotam ar tahogrāfu.

89 Tā, Likuma Nr. 461/2007 2. panta 2. punkts paredz, ka uz visu veidu transportlīdzekļiem, kas minēti Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punktā, nav attiecināms pienākums būt aprīkotiem ar tahogrāfu.

90 Tādēļ šķiet – kā norādīts šā sprieduma 55. punktā –, ka Slovākijas likumdevējs Savienības likumdevēja norādītajiem iemesliem identisku iemeslu dēļ ir nolēmis izmantot Regulas Nr. 165/2014 3. panta 2. punktā paredzēto iespēju, pilnībā atbrīvojot visas Regulas Nr. 561/2006 13. panta 1. punktā uzskaitīto transportlīdzekļu kategorijas no pienākuma būt aprīkotiem ar tahogrāfu.

91 Kā Slovākijas valdība uzsvēra rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē, tādēļ šķiet, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pienākuma atcelšana Slovākijas tiesību aktos betona maisījuma pārvadāšanai izmantotajiem transportlīdzekļiem būt aprīkotiem ar tahogrāfu atspoguļo Slovākijas likumdevēja nostājas maiņu attiecībā uz vēlmi noteikt sodu par tādiem faktiem, kas tiek pārmesti T.T., tomēr tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

92 Visbeidzot jāatgādina, ka Hartas 49. pants ietver vismaz tādas pašas garantijas, kādas paredzētas ECPAK 7. pantā, kas saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu jāņem vērā kā minimālās aizsardzības slieksnis (spriedums, 2024. gada 29. jūlijs, *Alchaster*, C-202/24, EU:C:2024:649, 92. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to Tiesai jānodrošina, lai tās izskatāmajā lietā veiktā interpretācija sniedz tādu aizsardzības līmeni, kas atbilstu ECPAK 7. pantā, kā to interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, garantētajam (spriedums, 2022. gada 10. novembris, *DELTA STROY 2003*, C-203/21, EU:C:2022:865, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Šajā ziņā jānorāda, ka prasības, kādas Hartas 49. panta 1. punktā izvirzītas attiecībā uz iespējamo labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka principa piemērošanu un kuras izriet no šā sprieduma 81. punkta, nodrošina – ņemot vērā šā sprieduma 82. punktā minēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru – tādu šā principa aizsardzības līmeni, kas atbilst ECPAK 7. pantā, kā to interpretējusi šī tiesa, garantētajam.

94 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka to var piemērot krimināltiesiska rakstura administratīvajam sodam, kas uzlikts, pamatojoties uz tiesību normu, kura pēc šā soda uzlikšanas ir grozīta tā, ka kļuvusi labvēlīgāka sodītajai personai, ja šis grozījums atspoguļo izmaiņas nostājā par šīs personas izdarītā nodarījuma krimināltiesisko kvalifikāciju vai piemērojamo sodu.

Par trešo un ceturto jautājumu

95 Ar trešo un ceturto jautājumu, kuri jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka tiesai, kas izskata kasācijas sūdzību par tiesas nolēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par Savienības tiesību piemērošanas jomā ietilpstošu krimināltiesiska rakstura administratīvo sodu, jāpiemēro sodītajai personai labvēlīgāks tiesiskais regulējums, kas stājies spēkā pēc šā tiesas nolēmuma pasludināšanas, neatkarīgi no tā, ka minētais nolēmums saskaņā ar valsts tiesībām ir uzskatāms par galīgu.

96 Pirmām kārtām, jāatgādina – Tiesa jau ir nospriedusi, ka Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikumā ietvertais labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips ir piemērojams, kamēr nav pasludināts galīgais notiesājošais spriedums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, 56. punkts).

97 Proti, šī tiesību norma nozīmē, ka no dienas, kad attiecīgajā tiesību sistēmā tika uzskatīts, ka par noteiktu rīcību vairs nav nepieciešams sodīt vai sodīt tik stingri, šāda novērtējuma maiņa nekavējoties jāpiemēro attiecībā uz visiem kriminālprocesiem, kuri vēl nav pabeigti ar galīgu notiesājošu spriedumu.

98 Jānorāda, ka šāda Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma interpretācija atbilst ECPAK 7. panta sniegtajam aizsardzības slieksnim. Proti, atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai labvēlīgāka krimināllikuma atpakaļejoša spēka princips, kā tas garantēts ECPAK 7. panta 1. punktā, nozīmē, ka tad, ja pārkāpuma izdarīšanas laikā spēkā esošs krimināllikums un krimināllikums, kas pieņemts pēc galīgā sprieduma pasludināšanas, ir atšķirīgi, tiesai jāpiemēro likums, kura tiesību normas ir labvēlīgākas apsūdzētajam (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2009. gada 17. septembris, *Scoppola* pret Itāliju (Nr. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, 109. punkts).

99 Otrām kārtām, ja kriminālprocesa tiesību normas ietilpst dalībvalstu kompetencē, ciktāl Savienība nav pieņēmusi tiesību aktus šajā jomā, tām, īstenojot šo kompetenci, tomēr jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām, tostarp Hartā nostiprinātās pamattiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 30. aprīlis, *Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano*, C-178/22, EU:C:2024:371, 44. punkts).

100 Attiecīgi, lai gan notiesājoša sprieduma galīgā rakstura vērtējums jāizdara, balstoties uz tās dalībvalsts tiesībām, kas to pieņēmusi (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2014. gada 5. jūnijs, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, 36. punkts), tomēr Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas mērķiem šis jēdziens visā Savienībā jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, jo tas nosaka ar šo tiesību normu garantēto tiesību tvērumu un līdz ar to pienākumu, kuri dalībvalstīm no tās izriet, tvērumu.

101 No tā izriet, kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumu 99. punktā, – apstāklis, ka notiesāšana saskaņā ar valsts tiesību normām ir uzskatāma par galīgu, nav izšķirošs tiesai, kurā pārsūdzēts nolēmums par šo notiesāšanu, kad tā piemēro Hartas 49. panta 1. punkta pēdējo teikumu.

102 Proti, notiesājošu spriedumu nevar uzskatīt par galīgu Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma izpratnē, kad to var pārsūdzēt parastā kārtībā, t.i., izmantojot ikvienu tiesību aizsardzības līdzekli, kas pieejams parastās tiesvedības gaitā un kas kā tāds ir procesuāls pasākums, kurš ikvienai pusei ir saprātīgi jāņem vērā (pēc analoģijas skat. spriedumu, 1977. gada 22. novembris, *Industrial Diamond Supplies*, 43/77, EU:C:1977:188, 37. punkts).

103 Tā tas ir gadījumā, kad notiesātā persona vai par kriminālvajāšanu atbildīgā publiskā iestāde likumā noteiktajā termiņā un bez pienākuma pamatot ārkārtas apstākļus, kā, piemēram, nepieciešamību likuma interesēs nodrošināt judikatūras saskanību, var izmantot pārsūdzības iespēju, lai panāktu notiesājošā sprieduma vai uzliktā soda atcelšanu vai grozīšanu, lai gan šāda pārsūdzība saskaņā ar valsts tiesībām tiek uzskatīta par ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekli, kas izskatāmajā lietā atbilstoši šā sprieduma 43. punktā minētajām iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm esot Slovākijas tiesībās paredzēts gadījums. Proti, kamēr nav beidzies šādai pārsūdzībai

paredzētais termiņš vai kamēr tā nav izskatīta, Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas mērķiem nolēmumu attiecībā uz šo notiesāšanu un sodu nevar uzskatīt par galīgu publiskās apsūdzības izbeigšanu.

104 Turklāt, lai gan tas nav izšķirošs faktors, pārsūdzības ierosināšanas apturošā ietekme uz notiesāšanu norāda, ka šī pārsūdzība attiecas uz nolēmumu, ko šīs tiesību normas piemērošanas mērķiem nevar uzskatīt par galīgu.

105 No tā izriet, ka tad, ja saskaņā ar šā sprieduma 103. punktā minētajiem nosacījumiem ir iesniegta kasācijas sūdzība par tiesas nolēmumu, šis nolēmums Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas mērķiem kļūst galīgs tikai tad, kad puses ir izsmēlušas šo tiesiskās aizsardzības līdzekli vai ir beidzies šādas sūdzības iesniegšanas termiņš un tā nav iesniegta.

106 Attiecīgi Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums nozīmē, ka kasācijas instancei pārkāpuma – par kuru piemērojamais sods ietilpst Savienības tiesību īstenošanā – izdarītājam principā ir jāpiemēro tāds tiesiskais regulējums, kas ir labvēlīgs pārkāpuma izdarītājam, pat ja šis regulējums ir stājies spēkā pēc tā tiesas nolēmuma pasludināšanas, par kuru iesniegta šī kasācijas sūdzība.

107 Šo secinājumu nevar grozīt apstāklis, ka saskaņā ar valsts tiesībām nolēmumu, par kuru iesniegta kasācijas sūdzība, var atcelt tikai tad, ja tas ir prettiesisks vai ja kasācijas instancei jālemj par situāciju, kāda bijusi šā nolēmuma pasludināšanas dienā. Proti, kā izriet no šā sprieduma 97. punkta, ikvienai tiesai jāpiemēro pārkāpuma izdarītājam labvēlīgāks likums, kamēr viņa notiesāšana nav kļuvusi galīga.

108 Izskatāmajā lietā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, pirmkārt, ka T.T. ir iesniedzis kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā, ievērojot atbilstošajā valsts tiesiskajā regulējumā noteikto termiņu un neatsaucoties uz ārkārtas apstākļiem, un, otrkārt, ka šai tiesai ir tiesības vismaz atcelt 2019. gada 27. marta *Krajský súd v Bratislave* (Apgabaltiesa Bratislavā) nolēmumu.

109 Tādēļ, neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, 2019. gada 27. marta *Krajský súd v Bratislave* (Apgabaltiesa Bratislavā) nolēmumu nevar uzskatīt par "galīgu notiesājošu spriedumu" Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma piemērošanas mērķiem.

110 No tā izriet, ka tad, ja iesniedzējtiesai ir jāuzskata, ka T.T. piespriestais administratīvais sods ir krimināls, šai tiesai būtu jāpiemēro viņam labvēlīgāks tiesiskais regulējums Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma izpratnē, proti, Likuma Nr. 461/2007 2. panta 2. punkts, aplūkojot kopsakarā ar Regulu 2020/1054, neatkarīgi no tā, ka šis tiesiskais regulējums ir stājies spēkā pēc *Krajský súd v Bratislave* (Apgabaltiesa Bratislavā) nolēmuma, kas saskaņā ar valsts tiesībām kvalificējams kā galīgs. Šo pienākumu neietekmē fakts, ka iesniedzējtiesai atbilstoši šiem tiesību aktiem jālemj par situāciju, kāda bijusi šā nolēmuma taisīšanas dienā.

111 Attiecībā uz pēdējo minēto aspektu jāpiebilst, ka tad, kad valsts tiesību normu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, Savienības tiesību pārākuma princips prasa, lai valsts tiesa, kurai atbilstoši savai kompetencei jāpiemēro minēto tiesību normas, nepiemērotu nevienu valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normām, kurām ir tieša iedarbība (spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58. un 61. punkts, un 2024. gada 20. februāris, X (Līguma uzteikšanas iemeslu neesamība), C-715/20, EU:C:2024:139, 72. punkts).

112 Tā kā Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums ir formulēts skaidri un precīzi un neietver nekādus nosacījumus, tam ir tieša iedarbība.

113 Attiecīgi, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka tās iekšējās tiesības tai neatļauj tās izskatāmajā lietā piemērot no Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma izrietošās garantijas un ka šīs tiesības nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām, tai atbilstoši savai kompetencei būtu pienākums nodrošināt tiesību subjektiem no Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma izrietošo aizsardzību un garantēt šīs tiesību normas pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā nepiemērojot nekādu pretēju valsts tiesību normu.

114 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka tiesai, kas izskata kasācijas sūdzību par tiesas nolēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par Savienības tiesību piemērošanas jomā ietilpstošu krimināltiesiska rakstura administratīvo sodu, principā jāpiemēro sodītajai personai labvēlīgāks valsts tiesiskais regulējums, kas stājies spēkā pēc šā tiesas nolēmuma pasludināšanas, neatkarīgi no tā, ka minētais nolēmums saskaņā ar valsts tiesībām uzskatāms par galīgu.

Par tiesāšanās izdevumiem

115 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalsts īsteno Savienības tiesības šīs tiesību normas izpratnē, kad tā – pirmkārt, atbilstoši 19. panta 1. punktam Padomes Regulā (EEK) Nr. 3821/85 (1985. gada 20. decembris) par reģistrācijas kontrolierīcēm, ko izmanto autotransportā, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regulu (EK) Nr. 561/2006, un 41. panta 1. punktam Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 165/2014 (2014. gada 4. februāris) par tahogrāfiem autotransportā, ar kuru atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 3821/85 par reģistrācijas kontrolierīcēm, ko izmanto autotransportā, un groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 561/2006, ar ko paredz dažu sociālās jomas tiesību aktu saskaņošanu saistībā ar autotransportu, – uzliek administratīvo sodu transportlīdzekļa vadītājam par to, ka viņš pārkāpis šajās regulās noteiktos pienākumus, un, otrkārt, kad tā pēc tam izmanto tai pēdējās minētās regulas 3. panta 2. punktā paredzēto iespēju nepiemērot šos pienākumus attiecībā uz atsevišķiem kravu pārvadājuma transportlīdzekļiem.

2) Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka

to var piemērot krimināltiesiska rakstura administratīvajam sodam, kas uzlikts, pamatojoties uz tiesību normu, kura pēc šā soda uzlikšanas ir grozīta tā, ka kļuvusi labvēlīgāka sodītajai personai, ja šis grozījums atspoguļo izmaiņas nostājā par šīs personas izdarītā nodarījuma krimināltiesisko kvalifikāciju vai piemērojamo sodu.

3) Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkta pēdējais teikums jāinterpretē tādējādi, ka

tiesai, kas izskata kasācijas sūdzību par tiesas nolēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par Savienības tiesību piemērošanas jomā ietilpstošu krimināltiesiska rakstura administratīvo sodu, principā jāpiemēro sodītajai personai labvēlīgāks valsts tiesiskais regulējums, kas stājies spēkā pēc šā tiesas nolēmuma pasludināšanas, neatkarīgi no tā, ka minētais nolēmums saskaņā ar valsts tiesībām uzskatāms par galīgu.

[Paraksti]